

Urantia-kirja

<< [Luku 86](#) | [Osat](#) | [Sisältö](#) | [Luku 88](#) >>

Luku 87

Aavekultit

87:0.1 (958.1) AAVEKULTTI kehittyi vastapainoksi huonoa onnea merkitseville epävarmuustekijöille. Sen alkeelliset uskonnolliset menot olivat huonoa onnea kohtaan tunnetun pelon ja hillittömän kuolleidenkammon lieveilmiö. Millään näistä alkuaikojen uskonnoista ei ollut paljonkaan tekemistä Jumaluuden tunnustamisen tai ihmisen yläpuolella olevalle osoitettavan kunnioituksen kanssa. Niiden riitit olivat enimmäkseen negatiivisia, sillä niiden tarkoituksena oli aaveiden karttaminen, karkottaminen tai pakottaminen. Aavekultti ei ollut sen kummempaa kuin vakuutus onnettomuutta vastaan. Sillä ei ollut mitään tekemistä sellaisen sijoituksen kanssa, joka tehdään tulevaisuudessa saatavien korkeampien voittojen toivossa.

87:0.2 (958.2) Ihminen on painiskellut aavekultin kanssa pitkään ja katkerasti. Mikään ei ihmisen historiassa ole omiaan herättämään enemmän sääliä kuin tämä kuva ihmisestä viheliäisen aavehenkipelon orjuudessa. Tämän samaisen pelon syntymisen

myötä ihmiskunta alkoi nousta uskonnollisen kehityksen ylämäkeä. Ihmisen mielikuvitus nosti ankkurin itseyden rannoilta ja hän tulee löytämään uuden ankkuripaikan vasta päätyessään käsitykseen oikeasta Jumaluudesta, todellisesta Jumalasta.

1. Aaveidenpelko

87:1.1 (958.3) Kuolemaa pelättiin siksi, että kuolema merkitsi taas uuden vainajahengen vapautumista fyysisestä ruumiistaan. Entisaikojen ihmiset tekivät parhaansa estääkseen kuoleman, välttyäkseen siltä vaivalta, jota kamppailu uuden aaveen kanssa merkitsi. Heillä oli aina tavaton huoli saada aave lähtemään kuolinpaikalta, aloittamaan matkansa manan majoille. Aavetta pelättiin ennen kaikkea, silloin kun se oli oletetussa siirtymävaiheessa kuolinhetkellä tapahtuvan ilmaantumisensa ja myöhemmin seuraavan aaveiden kotimaahan lähdön välillä. Aaveiden kotimaa oli epämääräisen ja alkeellisen käsityksen mukaan jokin taivaantapainen.

87:1.2 (958.4) Vaikka villi-ihminen uskoi, että aaveilla oli yliluonnollisia kykyjä, hän ei silti kuvitellut, että niillä oli yliluonnollista älykkyyttä. Monia kikkoja ja salajuonia käytettiin pyrittäessä hämäämään ja petkuttamaan aaveita. Sivistynytkin ihminen luottaa vielä kovasti sellaiseen toivoon, että hurskauden ulkonainen osoittaminen onnistuisi jollakin tavoin pettämään jopa kaikkitietävää Jumaluutta.

87:1.3 (958.5)

Alkukantaiset ihmiset pelkäsivät sairautta, sillä he huomasivat sen toimivan usein kuoleman airuena. Ellei heimon poppamies onnistunut parantamaan sairauden kourissa taistelevaa yksilöä, sairas siirrettiin tavallisesti pois perheen majasta ja vietiin pienempään majaan tai jätettiin taivasalle tekemään kuolemaa omissa oloissaan. Talo, jossa kuolema oli vierailut, tavallisesti hävitettiin. Ellei näin tehty, sitä joka tapauksessa aina karteltiin. Ja tämä pelko esti alkuaikojen ihmistä rakentamasta lujia asumuksia. Se soti myös pysyvien kylien ja kaupunkien perustamista vastaan.

87:1.4 (958.6)

Villi-ihmiset istuivat koko yön valveilla juttelemassa, aina kun joku suvun jäsen oli kuollut. He pelkäsivät itsekin kuolevansa, jos vaipuisivat uneen ruumiin läheisyydessä. Ruumiista saatu tartunta teki vainajienpelon oikeutetuksi, ja kaikki kansanheimot ovat jonain aikana harjoittaneet mutkikkaita puhdistautumismenoja, joiden tarkoituksena oli puhdistaa kuolleen kanssa kosketuksiin joutunut henkilö. Entisajan ihmiset uskoivat, että ruumiin ympärillä piti olla valoa, ruumista ei koskaan saanut jättää pimeään. Kahdennellakymmenennellä vuosisadalla poltetaan yhä kynttilöitä kuolinhuoneissa, ja ihmiset istuvat edelleenkin valvojaisia. Niin kutsuttu sivistynyt ihminen on tuskin vieläkään täysin poistanut ruumiidenpelkoa elämänfilosofiastaan.

87:1.5 (959.1)

Mutta kaikesta tästä pelosta huolimatta ihmiset koettivat edelleenkin petkuttaa vainajahenkeä. Ellei kuolinmajaa hävitetty, niin ruumis vietiin pois seinään tehdystä aukosta, ei koskaan oven kautta. Tällaiset toimenpiteet suoritettiin aaveen hämäämiseksi, sen paikallaviipyilemisen estämiseksi ja sen poissapysymisen

varmistamiseksi. Saattoväki palasi hautajaisista myös eri tietä, jottei vainajahenki seuraisi mukana. Kulkusuunnan vaihtamista ja kymmeniä muita metkuja käytettiin varmistamaan, ettei aave enää nousisi haudasta. Aavetta petkuttaakseen sukupuolet vaihtoivat usein keskenään vaatteita. Surupukujen tarkoituksena oli jälkeenjääneiden tekeminen tunnistamattomiksi. Myöhemmin niiden tarkoituksena oli kunnioituksen osoittaminen vainajalle ja aaveiden lepyttäminen sillä keinoin.

2. Vainajahenkien lepyttely

87:2.1 (959.2) Aaveiden lepyttelyyn tähtäävä kielteinen toimintaohjelma esiintyi uskonnon piirissä jo kauan ennen henkien pakottamista ja henkien puoleen kääntymistä merkitsevää myönteistä toimintaohjelmaa. Ihmisen ensimmäiset palvontatoimet kuuluivat ilmiöinä puolustautumisen, eivät kunnioittamisen piiriin. Nykyajan ihminen katsoo viisaaksi ottaa palovakuutuksen. Villi-ihminen piti samalla tavoin viisauden osoituksena sitä, että hän hankki vakuutuksen vainajahenkien aiheuttamaa huonoa onnea vastaan. Tämän suojan varmistamistoimista muodostuivat aavekultin menettelytavat ja rituaalit.

87:2.2 (959.3) Yhteen aikaan ajateltiin, että vainajahengen suuri toive oli tulla pikaisesti ”pois manatuksi”, niin että se voisi kenenkään häiritsemättä jatkaa matkaansa manan majoille. Jokainen aaveen

poismanaamisrituaalin suorituksessa sattunut virhe tai elävien toimissa tapahtunut laiminlyönti viivytti auttamattomasti vainajahengen kulkua aaveiden maahan. Sellaisen uskottiin olevan vainajahengestä epämieluisaa, ja suuttuneen aaveen oletettiin olevan onnettomuuden, huonon onnen ja epäonnen alkulähde.

87:2.3 (959.4) Hautajaismenot saivat alkunsa siitä, että ihminen koetti suostutella aavesielua lähtemään tulevaan kotiinsa, ja ruumissaarnan alkuperäisenä tarkoituksena oli antaa uudelle vainajahengelle neuvoja siitä, miten sinne pääsee. Tapana oli varustaa ruokaa ja vaatteita aaveen matkaa varten, ja nämä tavarat pantiin hautaan tai sen lähelle. Villi-ihminen uskoi, että ”aaveen poismanaaminen” – sen saaminen pois haudan läheisyydestä – kesti kolmesta päivästä yhteen vuoteen. Eskimot uskovat vieläkin, että sielu viipyy ruumiin vaiheilla kolme päivää.

87:2.4 (959.5) Kuolemantapauksen jälkeen noudatettiin hiljaisuutta eli suruaikaa, jottei aave houkuttautuisi palaamaan taas kotiin. Itsensäkiduttaminen, viiltely, oli yleinen suremismuoto. Monet edistyneet opettajat yrittivät lopettaa sellaisen, mutta he eivät siinä onnistuneet. Paastoamisen ja muiden kieltäymysmuotojen oletettiin olevan aaveiden mieleen, nämä kun nauttivat elävien vaivoista väijyessään elävien lähellä siirtymävaiheen aikana, ennen varsinaista manalaanlähtöään.

87:2.5 (959.6) Pitkät ja tavan takaa toistuneet suruajan toimetttömyysjaksot olivat eräs sivilisaation edistymisen tiellä olleista suurista esteistä. Joka vuosi tuhlattiin kirjaimellisesti viikkoja ja jopa kuukausia tähän tuottamattomaan ja hyödyttömään

suremiseen. Ammattimaisten surijoiden palkkaaminen hautajaistilaisuuksiin osoittaa, että sureminen oli rituaali, ei surun osoittamista. Nykyihmiset saattavat surra vainajia tuntemansa kunnioituksen ja kokemansa menetyksen johdosta, mutta muinaisajan ihmiset tekivät sen *pelosta*.

87:2.6 (959.7) Vainajien nimiä ei koskaan lausuttu ääneen. Itse asiassa ne usein poistettiin puhekielestä. Tällaisista nimistä tuli tabu, ja näin kielet kaiken aikaa köyhtyivät. Käytäntö johti lopulta symbolisen puhetavan ja kielikuvia viljelevän ilmaisutavan yleistymiseen: käytettiin sellaisia kiertoilmaisuja kuin ”nimi tai päivä, jota ei koskaan mainita”.

87:2.7 (960.1) Muinaiset ihmiset olivat niin innokkaita pääsemään eroon aaveesta, että he tarjosivat sille kaikkea, mitä se olisi saattanut eläessään haluta. Vainajahenget halusivat vaimoja ja palvelijoita. Varakas villimies odotti, että ainakin yksi orjavaimo haudattaisiin elävältä hänen kuollessaan. Myöhemmin tuli tavaksi, että leski teki itsemurhan aviomiehensä haudalla. Kun lapsi kuoli, kuristettiin usein äiti, täti tai isoäiti kuoliaaksi, jotta aikuinen vainajahenki tekisi seuraa lapsiaaveelle ja huolehtisi siitä. Ja ne, jotka näin luopuivat elämästään, tekivät sen yleensä auliisti. Oli pikemminkin niin, että jos he olisivat tapojen vastaisesti jääneet elämään, heidän tuntemansa pelko vainajahengen vihaa kohtaan olisi riistänyt heidän elämältään nekin harvat ilonaiheet, joista alkuaikojen ihmiset saivat nauttia.

87:2.8 (960.2) Oli tavanomaista, että kuolleen päällikön seuraksi surmattiin suuri joukko alamaisia. Orjat surmattiin heidän isäntänsä

kuollessa, jotta he saattaisivat palvella tätä aaveiden maassa. Borneolaiset järjestävät vieläkin matkaopasseuralaisen: orja keihästetään kuoliaaksi, jotta hän kulkisi aaveena suoritettavan matkan kuolleen isäntänsä seurassa. Murhattujen henkilöiden aaveiden uskottiin ilahtuvan saadessaan murhaajiensa henget orjikseen. Tämä käsitys antoi ihmisille aiheen pääkallonmetsästykseen.

87:2.9 (960.3) Aaveiden oletettiin pitävän ruoantuoksusta, niinpä hautajaisjuhlien ruokauhrit olivat yhteen aikaan yleismaailmallisia. Tapa, jolla alkuaikoina esitettiin pöytärukous, oli sellainen, että henkien lepyttämiseksi heitettiin ruoanmurunen ennen ruokailua tuleen ja samalla mutistiin maaginen loitsu.

87:2.10 (960.4) Vainajien oletettiin käyttävän elinaikaisten työkalujensa ja aseidensa henkiä. Esineen rikkominen oli sen ”tappamista”, ja sillä keinoin vapautettiin esineen henki, jotta se siirtyisi palvelemaan aaveiden maassa. Omaisuusuhreja toimitettiin myös polttamalla tai hautaamalla. Muinaisaikainen hautajaistuhlailu oli suunnatonta. Myöhemmät rodut valmistivat paperista pienoismalleja ja korvasivat todelliset esineet ja henkilöt piirroksin näissä vainajalle osoitetuissa uhreissa. Sivilisaatio eteni suuresti, kun omaisuuden polttamisen ja hautaamisen sijalle tuli sukulaisten perimysoikeus. Irokeesi-intiaanit tekivät monia uudistuksia hautaustuhlauksen vähentämiseksi. Ja tämä omaisuuden säilyttäminen mahdollisti sen, että heistä tuli kaikkein mahtavimpia pohjoisen punaisten ihmisten keskuudessa. Nykyajan ihmisen ei enää oleteta pelkäävän vainajahenkiä, mutta

käytäntö on voimakas, ja paljon maallista mammonaa kulutetaan yhä hautajaisrituaaleihin ja maahanpanijaismenoihin.

3. Esi-isienpalvonta

87:3.1 (960.5) Aavekultin edelleenkehittyminen johti väistämättä esivanhempien palvontaan, sillä siitä tuli se ketjun rengas, joka yhdisti tavalliset aaveet ja korkeammat henget, kehkeytymässä olleet jumalat. Alkuaikojen jumalat olivat yksinkertaisesti vain manan majoille siirtyneitä, kunniaan korotettuja ihmisiä.

87:3.2 (960.6) Esi-isienpalvonta oli alussa paremminkin pelkoa kuin palvontaa, mutta tällaiset uskomukset myötävaikuttivat kuitenkin ratkaisevasti aaveidenpelon ja -palvonnan edelleenleviämiseen. Alkuaikojen esi-isä-aavekulttien kannattajat pelkäsivät jopa haukotella, jottei vain pahansuopa henki olisi tällöin asettunut heidän ruumiiseensa.

87:3.3 (960.7) Lapseksiottokäytännön oli määrä varmistaa, että olisi joku toimittamassa kuolemanjälkeiset uhrin sielun rauhan ja etenemisen hyväksi. Villi-ihminen eli kanssaihmistensä aaveita peläten ja käytti vapaa-aikansa suunnittelemalla oman henkensä turvallista kulkua kuoleman jälkeen.

87:3.4 (960.8) Useimmat heimot järjestivät ainakin kerran vuodessa vainajien muistopäivän eli kaikkien sielujen juhlan. Roomalaisilla oli joka vuosi kaksitoista vainajahenkien juhlaa niihin liittyvine menoineen. Puolet vuoden päivistä oli omistettu jonkinlaisille

juhlamenoille, jotka liittyivät näihin muinaisiin kultteihin. Muuan Rooman keisari yritti uudistaa tätä käytäntöä vähentämällä vuotuisten juhlapäivien lukumäärän 135:een.

87:3.5 (961.1) Aavekultin kehittyminen jatkui kaiken aikaa. Kun aaveiden kuviteltiin siirtyvän olemassaolon epätäydellisestä vaiheesta sen korkeimpaan vaiheeseen, samalla tavoin eteni myös itse kultti, joka päättyi lopulta henkien- ja jopa jumaltenpalvontaan. Mutta vaikka korkeimmista hengistä esitetyissä uskomuksissa ilmenikin erilaisuutta, kaikki heimot ja rodut ovat johonkin aikaan uskoneet aaveisiin.

4. Hyvät ja pahat henkiaaveet

87:4.1 (961.2) Aaveidenpelko oli maailman kaiken uskonnon alkulähde. Ja aikakaudesta toiseen monet heimot pysyttelivät vanhassa uskossa yhteen aaveiden luokkaan. Ne opettivat, että ihmisellä oli hyvä onni, kun aave oli hyvillään; hänellä oli huono onni, kun se oli vihoissaan.

87:4.2 (961.3) Kun aaveidenpelkoon pohjautuva kultti saavutti uusia ulottuvuuksia, tapahtui samalla korkeammantyyppisten henkien olemassaolon tunnustaminen, henkien, jotka eivät olleet samastettavissa suoralta kädeltä kehenkään yksittäiseen ihmiseen. Ne olivat jo valmistuneita tai kunniaan nostettuja vainajahenkiä, jotka olivat edenneet aaveiden maan rajojen tuolle puolen, korkeammalla oleviin henkien maan valtakuntiin.

87:4.3 (961.4) Käsitys kahdenlaisista henkiaaveista levisi hitaasti mutta varmasti maailman joka kolkkaan. Tämän uuden kaksijakoisen henkikäsityksen ei tarvinnut levitä heimolta heimolle, vaan se ilmaantui kaikkialla maailmassa omaehtoisesti. Avartuvaan evolutionaariseen mieleen vaikuttaessaan aatteen vaikutusvoima ei piile sen reaalisuudessa tai järkevyydessä, vaan pikemminkin sen *elävyydessä* sekä sen nopean ja yksinkertaisen käytäntöönsoveltamisen yleisyydessä.

87:4.4 (961.5) Vielä myöhemmin ihmisen mielikuviutus loi käsityksen sekä hyvistä että pahoista yliluonnollisista vaikuttajista, ja jotkut aaveet eivät kehittyneet koskaan hyvien henkien tasolle. Alkuaikojen aaveidenpelon yksihenkisyys kehittyi asteittain kaksihenkisyydeksi, uudeksi käsitykseksi maallisten asioiden näkymättömästä valvonnasta. Lopultakin sekä hyvä onni että huono onni nähtiin siten, että kummallakin oli omat säätelijänsä. Ja näistä kahdesta luokasta uskottiin, että huonoa onnea tuova ryhmä oli aktiivisempi ja lukuisampi.

87:4.5 (961.6) Kun oppi hyvistä ja pahoista hengistä lopulta kypsyi, siitä tuli kaikista uskonnollisista käsityksistä laajimmalle levinnyt ja sitkeähenkisin. Tämä dualismi merkitsi suurta uskonnollis-filosofista edistysaskelta, sillä se antoi ihmiselle mahdollisuuden selittää sekä hyvä onni että huono onni, ja samalla se antoi uskoa kuolevaisen yläpuolella oleviin olentoihin, jotka tiettyyn määrään saakka olivat käyttäytymisessään johdonmukaisia. Voitiin luottaa henkien olevan joko hyviä tai pahoja; niiden ei enää ajateltu olevan kokonaan kulloisestakin mielialastaan riippuvaisia, jollaisiksi kaikkein

alkeellisimpien uskontojen yksihenkisyyden aikaiset vanhimmat aaveet kuviteltiin. Ihminen kykeni lopultakin muodostamaan käsityksen kuolevaisen yläpuolella olevista voimista, jotka olivat käytökseltään johdonmukaisia, ja tämän totuuden valkeneminen oli eräs kaikkein suurimerkityksisimpiä tapahtumia koko uskonnon kehityshistoriassa ja ihmisperäisen filosofian avartumisessa.

87:4.6 (961.7) Kehitysuskonto on maksanut kaksihenkisyyden käsityksestä silti hirvittävän hinnan. Ihmisen vanhin filosofia pystyi ratkaisemaan hengen muuttumattomuuden ja ajallisuudessa koettavan onnen vaihtelujen välisen ristiriidan vain olettamalla, että oli kahdenlaisia henkiä: toiset hyviä ja toiset pahoja. Ja vaikka tämä usko mahdollistikin sen, että ihminen kykeni saattamaan keskinäiseen sopusointuun sattuman vaihtelut ja käsityksen kuolevaisen yläpuolella olevista muuttumattomista voimista, on tämä oppi aina siitä lähtien tehnyt uskonnonharjoittajille vaikeaksi käsittää kosmista yhtenäisyyttä. Pimeyden voimat ovat yleensä vastustaneet kehitysuskonnon jumalia.

87:4.7 (962.1) Tähän kaikkeen sisältyvä traagisuus piilee siinä, että kun nämä ideat olivat juurtumassa ihmisen alkukantaiseen mieleen, tilanne oli todellisuudessa sellainen, ettei koko maailmassa ollut pahoja eikä riitasointuisia henkiä. Tällainen valitettava tilanne kehittyi vasta Caligastian kapinan jälkeen, ja se jatkui vain Helluntaihin asti. Käsitys hyvästä ja pahasta kosmisina rinnasteina on ihmisten filosofiassa vielä kahdennellakymmenennellä vuosisadallakin hyvinkin voimissaan, sillä useimmat maailman

uskonnoista kantavat yhä tätä kulttuurin syntymämerkkiä kauan sitten taakse jääneiltä aavekulttien ilmaantumisen ajoilta.

5. Edistyvä aavekultti

87:5.1 (962.2) Alkukantainen ihminen näki asian niin, että hengillä ja aaveilla oli miltei rajattomat oikeudet muttei mitään velvollisuuksia. Henkien ajateltiin olevan ihmisestä sitä mieltä, että tällä oli moninaisia velvollisuuksia muttei mitään oikeuksia. Henkien uskottiin halveksivan ihmistä, koska tämän hengellisten velvollisuuksien täyttämiset jäivät alituisen vajavaisiksi. Ihmiskunnan piirissä oli vallalla yleinen uskomus, että vainajahenget kantoivat pysyvää, palveluna maksettavaa veroa hintana siitä, etteivät ne puuttuneet ihmisten asioihin, ja vähäisinkin onnen pettäminen luettiin vainajahenkien toiminnan syyksi. Alkuaikojen ihmiset pelkäsivät niin kovasti sitä, että heiltä saattaisi epähuomiossa jäädä suorittamatta jokin jumalille kuuluva kunnianosoitus, että he kaikille tuntemilleen hengille uhrattuaan toimittivat täyteen varmuuteen päästäkseen vielä yhden kierroksen ”tuntemattomille jumalille”.

87:5.2 (962.3) Ja nyt yksinkertaisen aavekultin jälkeen seuraavat edistyneempään ja verrattain monimutkaiseen henkiaavekulttiin kuuluvat tavat, korkeampien henkien palvelu ja palvonta, sitä mukaa kun ne kehittyivät ihmisen alkukantaisessa mielikuvituksessa. Uskonnollisen seremoniakäytännön on pysyttävä henkien kehityksen

ja edistymisen tasalla. Laajentuneessa kultissa ei ollut kysymys muusta kuin itsesäilytyskeinosta, jota harjoitettiin siinä mielessä, että uskottiin yliluonnollisiin olentoihin: sovittautumisesta henkiympäristöön. Teolliset ja sotilaalliset organisaatiot olivat sovittautumista luonnon- ja sosiaaliseen ympäristöön. Ja niin kuin avioliitto ilmaantui täyttämään kaksisukuisuudesta johtuvat tarpeet, niin kehittyi uskonnollinen organisaatio reaktiona siihen, että uskottiin korkeampiin henkivoimiin ja hengellisiin olentoihin. Uskonto edustaa ihmisen sovittautumista hänen omiin harhakäsityksiinsä sattuman mysteeristä. Henkienpelko ja myöhempi henkienpalvonta otettiin vakuutukseksi epäonnea vastaan, menestymisen vakuuskirjaksi.

87:5.3 (962.4) Villi-ihmisellä on hyvistä hengistä sellainen mielikuva, että nämä vain toimittelevat omia asioitaan eivätkä edellytä ihmisiltä juuri mitään. Pahat aaveet ja henget on sen sijaan pidettävä hyvällä tuulella. Niinpä primitiiviset kansanheimot kiinnittivät enemmän huomiota pahansuopiin aaveisiinsa kuin hyväntahtoisiin henkiinsä.

87:5.4 (962.5) Ihmisen menestymisen oletettiin herättävän pahoissa hengissä aivan erityisesti kateutta, ja kostaessaan ne käyttivät sellaista menetelmää, että ne iskivät takaisin jonkin inhimillisen välikäden kautta ja turvautumalla *pahaan silmään*. Tämä henkien välttämiseen liittynyt kultin vaihe kiinnitti paljon huomiota vehkeilyihin, joissa paha silmä oli mukana. Pahaa silmää kohtaan tunnettu pelko levisi lähes koko maailmaan. Kauniit naiset hunnutettiin, jotta heitä olisi varjeltu pahalta silmältä. Monet naiset, jotka halusivat, että heitä pidettäisiin kauniina, omaksuivat

sittemmin saman tavan. Tämän pahoja henkiä kohtaan tunnetun pelon johdosta lasten sallittiin harvoin mennä ulos enää pimeäntulon jälkeen, ja alkuaikojen rukouksiin sisältyi aina pyyntö ”säystä meidät pahalta silmältä.”

87:5.5 (962.6) Koraanissa on yksi kokonainen luku, joka on omistettu pahalle silmälle ja maagisille loitsuille, ja juutalaiset uskoivat niihin täysin. Koko falloskultti ilmaantui puolustuskeinoksi pahaa silmää vastaan. Sukupuolielinten nimittäin ajateltiin olevan ainoa fetissi, joka voisi tehdä sen voimattomaksi. Pahan silmän käsitteestä saivat alkunsa ensimmäiset taikauskoiset käsitykset ennen syntymää tapahtuvasta lasten merkitsemisestä, äidin jättämistä jäljistä, ja tämä kultti oli aikoinaan lähes yleismaailmallinen.

87:5.6 (963.1) Kateus on syvällä istuva inhimillinen ominaisuus. Siksi alkuaikojen ihminen luki sen varhaisten jumaliensa syyksi. Ja koska ihminen oli aikanaan harrastanut aaveiden petkuttamista, hän ryhtyi pian pettämään henkiäkin. Hän sanoi: ”Jos henget ovat kateellisia kauneudestamme ja menestyksestämme, niin pilaamme ulkonäkömme ja puhumme väheksyvästi menestyksestämme.” Entisaikain nöyryys ei sen vuoksi ollut mitään itsensäalentamista vaan paremminkin yritys hämätä ja pettää kateellisia henkiä.

87:5.7 (963.2) Solvauksien syyttäminen jonkin onnea tuovan tai suuresti rakastetun esineen tai henkilön päälle oli menetelmä, joka otettiin käyttöön haluttaessa estää henkiä tuntemasta kateutta ihmisen menestymistä kohtaan. Tapa väheksyä itseään tai perhettään koskevia mairittelevia huomioita sai alkunsa tällä tavoin, ja lopulta siitä kehittyivät sivistynyt vaatimattomuus, pidättyvyys ja

kohteliaisuus. Samaisen tarkoituksen mukaisesti alkoi olla hyvän tavan mukaista näyttää rumalta. Kauneus herätti henkien kateuden. Se oli merkki, joka kavalsi ihmisessä piileväksi synnillistä ylpeyttä. Villi-ihminen halusi itselleen ruman nimen. Kultin tämä piirre haittasi suuresti taiteen edistymistä, ja maailma pysyi sen johdosta kauan aikaa synkkänä ja rumana.

87:5.8 (963.3) Henkikultin vallalla ollessa elämä oli parhaassakin tapauksessa uhkapeliä, tulos siitä, että henget hallitsivat. Yksilön tulevaisuus ei määräytynyt ponnistelun, uutteruuden eikä lahjakkuuden tuloksena, ellei oteta lukuun sitä, miten niitä voitiin käyttää vaikutettaessa henkiin. Henkienlepyttelyseremonioista muodostui raskas taakka. Ne tekivät elämästä ikävän, itse asiassa sietämättömän. Aikakaudesta toiseen, sukupolvesta sukupolveen rotu toisensa perään on yrittänyt parannella tätä yliaaveoppia, mutta mikään sukupolvi ei ole vielä koskaan rohjennut sitä kokonaan hylätä.

87:5.9 (963.4) Henkien aikeista ja tahdosta pyrittiin pääsemään selville enteiden, oraakkeleiden ja ennusmerkkien avulla. Ja näitä henkien viestejä tulkittiin ennustamisen, povaamisen, magian, tulikokeiden ja astrologian keinoin. Kultti oli kaikkienensa järjestelmä, jonka tarkoituksena oli lepyttää ja hyvittää henkiä ja ostaa ne tämän naamioidun lahjonnan avulla suosiollisiksi.

87:5.10 (963.5) Ja näin kehittyi uusi ja laajempi maailmankatsomus, johon kuului seuraavia asioita:

87:5.11 (963.6) 1. *Velvollisuus* – se, mitä oli tehtävä henkien pitämiseksi suosiollisina tai ainakin puolueettomina.

87:5.12 (963.7) 2. *Se, mikä on oikein* – oikea käyttäytyminen ja oikeat seremoniat, joiden tarkoituksena oli saada henget ajamaan aktiivisesti yksilön etuja.

87:5.13 (963.8) 3. *Totuus* – henkien oikea ymmärtäminen ja oikea asenne niitä ja niin muodoin myös elämää ja kuolemaa kohtaan.

87:5.14 (963.9) Muinaisajan ihmiset eivät pelkkää uteliaisuuttaan pyrkineet saamaan tietoa tulevaisuudesta, vaan he halusivat myös välttyä huonolta onnelta. Ennustaminen oli yksinkertaisesti vain yritys välttyä harmilta. Unia pidettiin tuohon aikaan ennustuksellisina, samalla kun kaikkea epätavallista pidettiin enteinä. Ja vielä nykyäänkin ovat sivistyneiden rotujen vitsauksena uskomukset ennusmerkkeihin, enteisiin ja muihin entisaikain kehittyvän aavekultin jäänteisiin. Hitaasti, perin hitaasti on ihminen luopuva niistä menetelmistä, joiden avulla hän vähitellen ja tuskallisesti nousi elämän evoluution portaita ylöspäin.

6. Pakottaminen ja poismanaaminen

87:6.1 (963.10) Kun ihmiset uskoivat vain aaveisiin, uskonnollinen rituaali oli henkilökohtaisempaa, ei kovinkaan organisoitua, mutta korkeampien henkien olemassaolon tunnustaminen teki välttämättömäksi ”korkeampien hengellisten menettelytapojen” käyttämisen, kun oltiin tekemisissä niiden kanssa. Tämä pyrkimys henkienlepytysmenetelmän parantamiseksi ja kehittämiseksi johti

suoraa tietä henkiä vastaan suunnattujen puolustusjärjestelmien luomiseen. Ihminen tunsi itsensä tosiaankin avuttomaksi niiden voimien edessä, jotka vaikuttivat maiseen elämään, ja se, että hän tunsi alemmuutta, ajoi hänet koettamaan, löytyisikö jokin hyvitystä tarjoava järjestely, jokin menetelmä, joka tasoittaisi lähtökohtien erilaisuutta ihmisen yksipuolisessa taistelussa kosmosta vastaan.

87:6.2 (964.1) Kultin alkuaikoina ihmisen ponnistelut aaveiden toimintaan vaikuttamiseksi rajoittuivat lepyttelyyn, yrityksiin lahjuksia antamalla ostaa itsensä vapaaksi huonosta onnesta. Aavekultin kehityksen edettyä niin pitkälle, että muodostuivat käsitykset hyvistä ja pahoista hengistä, nämä seremoniat muuttuivat luonteeltaan myönteisemmiksi, pyrkimyksiksi saada osakseen hyvää onnea. Ihmisen uskonto ei enää ollut pelkästään negativistista, eikä hän tyytynyt pelkästään yritykseen päästä osalliseksi hyvästä onnesta, vaan hän alkoi ennen pitkää laatia suunnitelmia, joilla hän voisi pakottaa henget yhteistyöhön kanssaan. Uskonnonharjoittaja ei enää seissyt puolustuskyvyttömänä itse hahmottelemiensa henkihaamujen loputtomien vaatimusten edessä. Villi-ihminen alkaa keksiä aseita, joilla hän voi pakottaa henget toimimaan ja painostaa henget avuliaiksi.

87:6.3 (964.2) Ihmisen ensimmäiset puolustusponnistelut kohdistuivat aaveita vastaan. Elävät alkoivat aikojen kuluessa hahmotella menetelmiä, joilla vastustettaisiin kuolleita. Aaveiden peljättämiseksi ja karkottamiseksi kehiteltiin monia menetelmiä, joista mainittakoon seuraavat:

87:6.4 (964.3) 1. Pään irtileikkaaminen ja ruumiin sitominen hautaan.

- 87:6.5 (964.4) 2. Kuolintalon kivittäminen.
- 87:6.6 (964.5) 3. Kalmon kastroiminen tai sen säärien katkaiseminen.
- 87:6.7 (964.6) 4. Hautaaminen kivien alle, eräs nykyisen hautakivikäytännön alkulähteistä.
- 87:6.8 (964.7) 5. Polttohautaus, myöhempien aikojen keksintö aaveiden muodostaman harmin estämiseksi.
- 87:6.9 (964.8) 6. Ruumiin viskaaminen mereen.
- 87:6.10 (964.9) 7. Ruumiin jättäminen villieläinten syötäväksi.
- 87:6.11 (964.10) Arveltiin, että meteli häiritsisi ja pelottaisi aaveita, että kiljuminen, kellojensoitto ja rumpujenpäristys ajaisivat ne pois elävien ilmoilta. Ja tällaiset ikivanhat tavat ovat vieläkin käytäntönä vainajille pidettävissä ”valvojaissa”. Pahanhajuisia keitoksia käytettiin epämieluiden henkien karkottamiseen. Vainajahengistä tehtiin hirveitä kuvapatsaita, jotta ne itsensä nähdessään pötkisivät kiireesti pakoon. Uskottiin, että koirat kykenivät havaitsemaan aaveiden lähestymisen ja että ne ulvomalla varoittivat sellaisesta. Uskottiin myös, että kukot kiekuisivat, kun vainajahenkiä oli lähellä. Kukonkuvan käyttäminen tuuliviirinä on tämän taikauskoisen käsityksen perua.
- 87:6.12 (964.11) Vettä pidettiin parhaana suojana aaveita vastaan. Pyhä vesi oli kaikkea muuta vettä parempaa. Se oli vettä, jossa papit olivat pesseet jalkansa. Sekä tulesta että vedestä uskottiin, että ne olivat vainajahengille ylittämätön este. Roomalaiset kantoivat vettä kolme kertaa ruumiin ympäri. Kahdennellakymmenennellä vuosisadalla ruumiin päälle pirskotetaan yhä pyhää vettä, ja hautausmaalla

suoritettava käsienpesu on edelleenkin juutalainen rituaali. Kaste oli eräs myöhempien aikojen vesirituaalin ilmentymä, ja kylpeminen oli alkuaikoina uskonnollinen seremonia. Vasta viime aikoina kylpemisestä on tullut hygieeninen toimitus.

87:6.13 (964.12) Mutta ihminen ei jättänyt asiaa pelkästään aaveiden poiskarkottamisen asteelle, vaan uskonnollisen rituaalin ja muiden menetelmien avulla hän oli kohta yrittämässä henkien pakottamista toimintaan. Henkien poismanaaminen oli toisen hengen käyttämistä toisen hallitsemiseen tai karkottamiseen, ja tällaista taktiikkaa käytettiin myös aaveiden ja henkien pelotteluun. Kaksihenkisyiden mukainen käsitys hyvistä ja pahoista voimista tarjosi ihmiselle laajat mahdollisuudet yrittää yhden vaikuttajan usuttamista toista vaikuttajaa vastaan, sillä jos kerran väkevä mies kykeni kukistamaan heikomman, varmasti silloin myös väkevä henki pystyisi hallitsemaan vähäisempää aavetta. Alkuaikojen kiroileminen oli eräs pakottamismenetelmä, jonka tarkoituksena oli herättää vähäisemmissä hengissä suurta kauhua. Myöhemmin tämä tapa laajeni käytöltään niin, että kirouksia alettiin syyttää myös vihamiesten päälle.

87:6.14 (965.1) Pitkän aikaa uskottiin, että palaamalla aikaisempien tapasääntöjen mukaisiin käytäntöihin voitiin henget ja puolijumalat pakottaa toivottuun toimintaan. Nykyihminen syyllistyy samaan menettelyyn. Puhuttelette toisianne tavallista, arkipäivän puheenpartta käyttäen, mutta kun asetutte rukoilemaan, turvaudutte menneen sukupolven käyttämään vanhempaan puhetyyliin, niin kutsuttuun juhlatyyliin.

87:6.15 (965.2) Tämä oppi selittää myös monet seksuaalisuontoiset palaumat uskonnollisen rituaalin alalla, kuten esimerkiksi temppeleiprostituution. Näitä palaumia alkukantaisiin tapoihin pidettiin varmoina varokeinoina moniaita onnettomuuksia vastaan. Ja kysymyksen ollessa näistä ajatusmaailmaltaan yksinkertaisista kansanheimoista kaikki tällainen käyttäytyminen oli täysin vapaata sellaisesta, mitä nykyajan ihminen sanoisi sukupuoliseksi holtittomuudeksi.

87:6.16 (965.3) Seuraavaksi tulivat käyttöön rituaaliset lupaukset, joita kohta seurasivat uskonnolliset sitoumukset ja pyhät valat. Useimpiin tämänkaltaisiin valoihin liittyi itsekidutusta ja itsensäsilpomista. Myöhemmin niihin kuului paastoamista ja rukoilemista. Kieltäymystä pidettiin sittemmin varmatehoisena pakottimena. Näin ajateltiin erityisesti olevan, silloin kun kysymyksessä oli sukupuolivietin tukahduttaminen. Ja näin alkuaikojen ihminen kehitti jo varhaisessa vaiheessa uskonnollisiin käytäntöihinsä selväpiirteisen ankaruuden ainesosan, uskon itsensäkiduttamisen ja itsensäkieltämisen tehokkuuteen rituaaleina, jotka kykenisivät pakottamaan vastahakoiset henget reagoimaan suopeasti kaikkiin tällaisiin kärsimyksiin ja menetyksiin.

87:6.17 (965.4) Nykyajan ihminen ei enää avoimesti yritä pakottaa henkiä, vaikka hän yhä osoittaaakin taipumusta kaupanhierontaan Jumaluuden kanssa. Ja vieläkin hän kiroilee, koputtaa puuta, ristii sormensa ja lausuu aivastuksen jälkeen jonkin kuluneen lauseparren, joka aikanaan oli maaginen loitsu.

7. Kultismin luonne

87:7.1 (965.5) Kultintyyppinen sosiaalinen organisaatio säilyi, koska se tarjosi tarpeellisen symboliikan, joka oli omiaan säilyttämään ja virittämään moraalisia tuntemuksia ja uskonnollisia uskollisuudentunteita. Kultti versoi ”vanhojen sukujen” noudattamista perinteistä, ja se säilyi vakiintuneena instituutiona. Kaikilla suvuilla on jonkinlainen kultti. Jokainen innoittava ihanne tavoittelee jonkinlaista pysyväistä symboliikkaa – etsii jotakin sellaista menetelmää, jolla se tulisi esille kulttuurin piirissä ja joka takaisi sen voimassapysymisen ja lisäisi sen todeksimuuttumista – ja kultti saavuttaa tämän tavoitteen ruokkiessaan tunne-elämää ja tarjotessaan sille tyydytystä.

87:7.2 (965.6) Sivilisaation aamuhämäristä lähtien jokainen sosiaalisen kulttuurin ja uskonnollisen edistymisen piirissä ilmennyt puoleensa vetävä virtaus on kehittänyt rituaalin, symbolisen seremoniakäytännön. Mitä enemmän tämä rituaali on ollut tiedostamaton kehitystulos, sitä voimakkaamman otteen se on saanut kannattajistaan. Kultti ylläpiti tunnepitoista asennoitumista ja tyydytti tunneperäistä suhtautumista. Mutta se on aina ollut suurimpana esteenä yhteiskunnallisen uudistustoiminnan ja hengellisen edistyksen tiellä.

87:7.3 (965.7) Jos kohta kultti onkin aina viivyttänyt sosiaalista edistymistä, on silti valitettavaa, että niin monilta niiltä, jotka nykyään uskovat moraalisiin normeihin ja hengellisiin ihanteisiin,

puuttuu tarkoituksenmukainen symboliikka – heillä ei ole mitään keskinäistä tukea tarjoavaa kulttia – ei mitään mihin *kuulua*. Mutta uskonnollista kulttia ei voi tekemällä tehdä, vaan sen pitää kehkeytyä. Eivätkä minkään kahden ryhmän kultit ole identtisiä, ellei niiden rituaaleja jonkin vallanpitäjän toimesta mielivaltaisesti yhdenmukaisteta.

87:7.4 (965.8) Alkukristillinen kultti oli kaikista koskaan rakennetuista tai hahmotelluista kulteista tehokkain, vetoavin ja kestävin, mutta melkoinen osa sen arvosta on tieteen aikakaudella tuhottu hävittämällä niin monet sen alkuperäisistä, pohjimmaisista opinkappaleista. Monien perusajatusten menetys on vähentänyt kristillisen kultin elinvoimaisuutta.

87:7.5 (965.9) Totuus on menneinä aikoina laajentunut nopeasti ja levinnyt esteettä, kun kultti on ollut joustava, symboliikka laajenevaa. Yltäkylläinen totuus ja uusiin vaatimuksiin sopeutettavissa oleva kultti ovat suosineet sosiaalisen edistymisen ripeyttä. Mitäänsanomaton kultti turmelee uskonnon pyrkimällä syrjäyttämään filosofian ja orjuuttamaan ajattelun. Oikea kultti kasvaa.

87:7.6 (966.1) Jokainen uusi ilmoitus on vastustettavista piirteistä ja puutteista huolimatta synnyttänyt uuden kultin, ja Jeesuksen uskonnon uudelleenesityksenkin on kehitettävä uusi ja tarkoituksenmukainen symboliikka. Nykyihmisen on löydettävä jokin tarkoitustaan vastaava symboliikka uusille ja avartuville käsityksilleen, ihanteilleen ja uskollisuudentunteilleen. Tämän

korotetun symbolin tulee nousta esiin uskonnollisesta elämäntavasta, hengellisestä kokemusmaailmasta. Ja tämän korkeampaa sivilisaatiota edustavan korkeamman symboliikan täytyy perustua käsitykseen Jumalan Isyydestä ja olla ihmisten välisen veljeyden suurenmoisella ihanteella kyllästetty.

87:7.7 (966.2) Vanhat kultit olivat liian itsekeskeisiä, uuden kultin on oltava käytännössä harjoitetun rakkauden seuraus. Vanhan kultin tavoin uudenkin kultin tulee suosia tunneperäistä asennoitumista, tyydyttää tunne-elämää ja edistää lojaalisuutta, mutta sen on tehtävä vielä jotakin enemmän: sen on helpotettava hengellistä edistymistä, kohotettava kosmisia merkityksiä, lisättävä moraalisia arvoja, rohkaistava sosiaalista kehitystä ja kannustettava korkealaatuista henkilökohtaista uskonelämää. Uuden kultin on tarjottava korkeammat elämän päämäärät, jotka ovat sekä ajallisia että ikuisia – sekä sosiaalisia että hengellisiä.

87:7.8 (966.3) Mikään kultti ei voi jatkua pitkään ja myötävaikuttaa sosiaalisen sivilisaation edistymiseen ja yksilön hengelliseen tavoitteiden saavuttamiseen, ellei sen pohjana ole *kodin* biologinen, sosiologinen ja uskonnollinen merkityksellisyys. Kestävän kultin pitää symboloida sitä, mikä loputtoman muutoksen keskellä on pysyvää; sen täytyy nostaa kunniaan se, mikä yhdistää alati muuttuvan sosiaalisen muodonmuutoksen virran. Sen on tunnettava todelliset merkitykset, ylevöitettävä kauniit suhteet ja nostettava kunniaan aidon jalouden hyvät arvot.

87:7.9 (966.4) Mutta uuden ja tyydyttävän symboliikan löytämisen suuri vaikeus on siinä, että ryhmänä nykyajan ihmiset pitävät kiinni

tieteellisestä asennoitumisesta, karttavat taikauskoa ja kammoavat tietämättömyyttä, vaikka he yksilöinä kaikki kaipaavatkin mysteeriä ja kunnioittavat tuntematonta. Mikään kultti ei voi säilyä pidempään, ellei siihen sisälly jokin mestarillinen mysteeri ja ellei siihen kätkeydy jokin tavoittelemisen arvoinen saavuttamaton. Toisaalta uusi symboliikka ei saa olla merkityksellinen vain ryhmän kannalta, vaan sen tulee olla mielekäs myös yksilölle. Minkä hyvänsä käyttökelpoisen symboliikan muotokielen tulee olla sellaista, että yksilö voi sen edellyttämät toimenpiteet suorittaa oma-aloitteisesti ja että hän voi niistä nauttia myös yhdessä tovereidensa kanssa. Jospa vain uusi kultti voisi vielä olla dynaaminen, sen sijaan että staattinen, se saattaisi todellakin antaa jotakin, jolla olisi arvoa ihmiskunnan edistymisen kannalta sekä ajallista että hengellistä edistymistä ajatellen.

87:7.10 (966.5) Mutta kultti – rituaaleista, tunnuslauseista ja tavoitteista koostuva symboliikka – ei toimi, jos se on liian monimutkainen. Ja siihen täytyy sisältyä omistautumisen vaatimus, uskollisuudentunteesta nousevaa suhtautumista. Jokainen tuloksekas uskonto kehittää pettämättömän varmasti arvoisensa symboliikan, ja sen kannattajat tekisivät viisaasti, jos he estäisivät tällaisen rituaalin jähmettymisen rajoittaviksi, vääristäviksi, tukahduttaviksi ja kaavamaisiksi seremonioiksi, jotka voivat vain rampauttaa ja viivyttää kaikkea sosiaalista, moraalista ja hengellistä edistymistä. Mikään kultti ei voi säilyä kauan, jos se viivyttää moraalista kasvua ja jättää hengellisen edistymisen vaalimatta. Kultti on se tukiranka, jonka ympärille kasvaa henkilökohtaisen

hengellisen kokemisen – oikean uskonnon – elävä ja dynaaminen ruumis.

87:7.11 (966.6) [Esittänyt eräs Nebadonin Loistava Iltatähti.]